הכונס צאן לדיר. זה היה רואה לשנות לעיל בהדי מילי דשור דלא היה לו להפסיק במילי דבור א"נ מילי דבור דתנא נפל לבור והבאים מימיו תנא נמהיב מילי דבור א"נ מילי דבור דאי לשנות תמילה קודם שיסנה דיני שמירה וגם דיני אש היה ראוי לשנות תמילה אלא אגב דתנן כסהו כראוי בבור דהוצרך להזכיר דין פותח וכוריה שבו דבר הכתוב תנא נמי הך דנעל בפניה כראוי: **נפרצה** בלילה. אע"פ דתנא נעל בפניה כראוי פטור אלטריך למתני נפרצה בלילה פטור כדלייק בפ"ק (דף יד.) הא ביום חייב דקנא אית ליה למילתא ומקמתא ידע שנפרצה אי נמי בלילה אפילו נודע לו שנפרצה וילתה הבהמה אין לו לטרוח יותר מדאי לחזר אחריה באפילה: **או** שפרצוה לסטים. ואלטריך לאשמועינן דאפילו הלסטים פטורים כשלא הוציאוה:

מאן תנא מועד בשמירה פחותה מני ליה. לא בעי למימר דתמתי' בין בחם בין במועד וכדר"א בן יעקב בפרק ד' וה' (לעיל דף מה:) דמשמע ליה דמתני' במועד לאוזייה אחירי מדנקט אלא דאין רגילות להיות בהן קרן אלא שן ורגל שאין רגילות שיתכוונו להזיק דהכי דייק בסמוך וס"ל לגמרא השתא דמועד דשן ורגל כמועד דקרן ולהכי קאמר ר"י היא דלר"מ כי היכי דבעי שמירה מעולה במועד דקרן ה"נ בעי בשן ורגל אע"ג דבקרן קרא כתיב נלמוד סתום מן המפורש ועוד דכולהו נזקין כתיב בהו קרן וקיימא אהכהוא דין שמירה המפורש בה: **רבי** יהודה היא. קלת תימה דר"י דרש לעיל (דף מה:) ולא ישמרנו לזה ולא לאחר:

התורה מיעטה בשמירתם. ואע"ג דלעיל בפ"ב (דף כה:) הוה בעי למילף בשן ורגל חייב ברשות הרבים מק"ו מקרן וכן בעי למילף למפטר קרן בהר"ל משן ורגל בק"ו אי לאו קראי ולא פרכינן שכן מיעטה בשמירתם משום דאין שייך להקשות משמירה אתשלומין אי נמי כר"א בן יעקב דאמר אחד מס ואחד מועד פני ליה בשמירה פחותה: **הא** בשהו אפטור. וא"ת ולמא בכסוי מעולה הרבה קאמר וכ"ת למה לי קרא דסד"א עד דטאים ליה כדאמר לעיל (דף נ.) וי"ל דפשיטא ליה דבכסוי מעולה בטאים ליה חשיב אי נמי הטוה הכתוב הכורה לפותח ופותח שמלאו מכוסה בכיסוי כעין שמירה פחותה משמתא לא בחמירה עליו לכסותו בכיסוי מעולה יותר מן הראשון ולא אמר הכתוב לא יכסנו אלא בכסוי הראשון ואפותח ואכורה קאי בטוה ובקונטרס משמע דכל כיסוי עד דטאים ליה חשיב כשמירה פחותה: **עד** דעביד כעין ובעיר. אף על גב דבכרים מכילתין (דף נ.) דרשינן מייה אזלא ממילא מ"מ מדלא כתיב ובערה ש"מ (ו) אלמדם נמי קאי: **אילימא** בכותל בריא בדיני אדם נמי ליחייב. פי' אכותל דאבהמה ודאי לא מיחייב בפרילת גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא וי"ס שכתוב בהן בהדיא אכותל ואע"ת נהי דחייב אכותל נימא דפטור מדיני אדם קאי אבהמה וי"ל דלא שייך למתני מדיני אדם אם היה שום חיוב או בבהמה או בכותל אבל כשמתרץ בכותל רעוא אע"ג דאין דומה שיתחייב בדיני שמים על הכותל שהוא רעוא כל כך שיפול ברוח מצויה או אפילו ברוח שאינה מצויה מ"מ שייך למתני חייב בדיני שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הבהמה והשתא א"ש דנקט בפני בהמת חבירו ולא נקט הפורץ גדר של חבירו דאכותל לא מיחייב כדפרישית והא דקאמר לקמן מהו דתימא דכיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב בדיני שמים קאי נמי אכותל י"ל דה"ק כיון דלמסתר קאי שהבעלים מצוין לסותרו אלא יפול על בני אדם ס"ד דכל הקודם במצוה זכה ואין לזה להניח מלסתור בשביל בהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: [ועי' תוס' סנהדרין עז. ד"ה בנזקין] אילימא

הכונס ᵃצאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה פטור ᵇלא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב ᶜנפרצה בלילה או שפרצוה לסטים ויצאה והזיקה פטור ᵈהוציאוה לסטים לסטים חייבין ᵉהניחה בחמה ᶠאו שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצאה והזיקה חייב ᵍמסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו ᶠᶠנפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית ᶠᶠירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה ᶠכיצד משלמת מה שהזיקה ᶠᶠשמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר ᶠᶠאכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים:

גמ' ת"ר ᶠᶠאיזהו כראוי ואיזהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה זהו כראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה זהו שלא כראוי א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה ר"י היא דתנן ᶠᶠקשרו בעליו במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אומר תם חייב מועד פטור שנאמר ᶠולא ישמרנו בעליו ושמור הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סכין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים ᶠהתורה מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב ᶠכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסהו פטור אש דכתיב ᶠשלם ישלם המבעיר את הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב ᶠובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח ותניא ᶠᶠושלח זה הרגל וכן הוא אומר ᶠᶠמשלחי רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר ᶠכאשר יבער הגלל עד תומו טעמא דעביד כעין ושלח ובער הא לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מבדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין הוא ש"מ: תניא ᶠᶠאמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשוכר עדי שקר להעיד והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר ᶠהפורץ גדר בפני בהמת חבירו ה"ד אילימא בכותל בריא ᶠבדיני אדם נמי ניחייב ᶠאלא בכותל

הכונס. פטור. דהא נטרה ומאי הוי ליה למעבד: **הניחה בחמה.** מצערא לה שמשא ולא סגי ליה בנעילה כראוי דמוקמינן בגמרא דהיינו דלא שיכולה לעמוד ברוח מצויה: **נכנס הרועה תחתיו.** להתחייב במזקין: **נפלה לגינה.** באונס מגג בעלה הסמוך לגינת חבירו או שהיתה רה"ר גבוה מן הגינה ונפלה: **מה שנהנית.** לפי הנאתה ולא לפי הזיקה: **שמין בית סאה באותה שדה.** אין שמין את הבעורה לבדה מפני שמתפיל מזיק שמין אותה בכל שוויה ורמ"ת אמר ובער בשדה אחר) ודרשינן בגמ' [נח:] מלמד שמין אותה על גב שדה אחרת אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה קודם שנאכלה ממנה הבעורה הזאת וכמה היא יפה עכשיו והשתא לא משלם כולהו דמיה דמי שלוקח בית סאה כשהיא נתבואתה אינו מזלזל בה בשביל הפסד בעורה אחת כי אם דבר מועט: **ר"ש אומר אכלה פירות גמורין.** שכבר נישלו כל לגמרן: **משלמת.** כל הנזק. והיכא שיימינן אגב שדה היכא דעדיין לא נגמרו: **גמ' מאן תנא מועד בשמירה פחותה פני ליה.** מני מתני' דאמר אלא שהזיקה בשן ורגל הוא דהיינו מועד בתחילתו פני לה בנעילה כראוי דהיינו שמירה פחותה כדאוקימנא שיכולה לעמוד ברוח מצויה ואי אתי רוח שאין מצויה לא קאי: **קשרו בעליו.** לשור: **ונעל בפניו כראוי** גרסי': **אם חייב.** אלא פני ליה בפחותה וטעמא דר' יהודה בפרק שור שנגח ד' וה' (לעיל דף מה:): **ר"מ.** פליג אתרוייהו דאילו ר"מ מיהו בשמירה מעולה פני ליה ור"א סבר לית ליה נטירותא למועד: **הא כסהו.** אפי' פורתא ולא בעי עד דטאים ליה בעפרא: **בעין מבעיר.** בפשיטה: **בעין ובער.** בעין שיתילנה בהתמה בידים כלומר בפשיטה: **מתני' נמי דיקא.** דטעמא משום דהטוה מיעטה אכל בקרן מועדת לאו כר"י ס"ל: **מדקתני לאן.** דאין הזיקה אלא בשן ורגל: **עסקינן ואתי.** כולהו פירקי עד השתא: **פטור מדיני אדם.** קשבר גרמא בנזקין פטור: **הפורץ גדר.** ואלתה הבהמה ובכרתה: **הכופף קמתו.** לגד הדליקה כדי שתבער בה האש: **אי בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב.** מיהא אכותל דהא בידים עבד [א] ואבהמה ליכא למימר דמחייב דהא תנן פלוגה לפטים פטור: בכותל

ו) [פי' תוס' לקמן מ: ד"ה נפלה]. **ז)** [עי' לקמן נח: תוס' ד"ה שמין ותוס' כ"מ עט: ד"ה שמין]. **ח)** לעיל מה: לקמן עט: [ועי' תוס' שבת נב. ד"ה קפיה]. **ט)** לעיל כ:. **י)** [תוספתא שבועות פי"ג מ"ג]. **יא)** [שמות כב].

תורה אור השלם

1. אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וְלֹא יִשְׁמְרֻנוּ בְּעָלָיו שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ: שמות כא לו
2. וְכִי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר וְלֹא יְכַסֶּנּוּ וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר: שמות כא לג
3. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שֵׁלֵם יְשַׁלֵּם הַמְּבַעֵר אֶת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה
4. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוֹ וּבָעַר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם: שמות כב ד
5. אֲשֶׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר: ישעיה לב כ
6. לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל בֵּית יָרָבְעָם וְהִכְרַתִּי לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יִבְעַר הַגֵּלֶל עַד תֻּמּוֹ: מלכים א יד י

הגהות הב"ח

(ו) תוס' ד"ה עד וכו' ש"מ דאאדם נמי:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה אי בכותל כו' ואבהמה כו'. נ"ב וכן פי' תוספות כאן ובסנהדרין אבל מתנו שם ד"י דגם אבהמה מיב ול"ל למתני דמיריה בנזקיה וכ"ל הרמ"ה. והרמב"ם כ' דאף בנזקיה מיחייב אלא דמשום דמתסרין (ועי' בהגר"א פי' שלו סק"ח וס"ק י"):

מסורת הש"ס

הכונס. פטור. דהא נטרה ומאי הוי ליה למעבד: **הניחה בחמה.** מצערא לה שמשא ולא סגי ליה בנעילה כראוי דמוקמינן בגמרא דהיינו דלא שיכולה לעמוד ברוח מצויה: **נכנס הרועה תחתיו.** להתחייב במזקין: **נפלה לגינה.** באונס מגג בעלה הסמוך לגינת חבירו או שהיתה רה"ר גבוה מן הגינה ונפלה: **מה שנהנית.** לפי הנאתה ולא לפי הזיקה: **שמין בית סאה באותה שדה.** אין שמין את הבעורה לבדה מפני שמתפיל מזיק שמין אותה בכל שוויה ורמ"ת אמר ובער בשדה אחר) ודרשינן בגמ' [נח:] מלמד שמין אותה על גב שדה אחרת אלא שמין בית סאה באותה שדה כמה היתה יפה קודם שנאכלה ממנה הבעורה הזאת וכמה היא יפה עכשיו והשתא לא משלם כולהו דמיה דמי שלוקח בית סאה כשהיא נתבואתה אינו מזלזל בה בשביל הפסד בעורה אחת כי אם דבר מועט: **ר"ש אומר אכלה פירות גמורין.** שכבר נישלו כל לגמרן: **משלמת.** כל הנזק. והיכא שיימינן אגב שדה היכא דעדיין לא נגמרו: **גמ' מאן תנא מועד בשמירה פחותה פני ליה.** מני מתני' דאמר אלא שהזיקה בשן ורגל הוא דהיינו מועד בתחילתו פני לה בנעילה כראוי דהיינו שמירה פחותה כדאוקימנא שיכולה לעמוד ברוח מצויה ואי אתי רוח שאין מצויה לא קאי: **קשרו בעליו.** לשור: **ונעל בפניו כראוי** גרסי': **אם חייב.** אלא פני ליה בפחותה וטעמא דר' יהודה בפרק שור שנגח ד' וה' (לעיל דף מה:): **ר"מ.** פליג אתרוייהו דאילו ר"מ מיהו בשמירה מעולה פני ליה ור"א סבר לית ליה נטירותא למועד: **הא כסהו.** אפי' פורתא ולא בעי עד דטאים ליה בעפרא: **בעין מבעיר.** בפשיטה: **בעין ובער.** בעין שיתילנה בהתמה בידים כלומר בפשיטה: **מתני' נמי דיקא.** דטעמא משום דהטוה מיעטה אכל בקרן מועדת לאו כר"י ס"ל: **מדקתני לאן.** דאין הזיקה אלא בשן ורגל: **עסקינן ואתי.** כולהו פירקי עד השתא: **פטור מדיני אדם.** קשבר גרמא בנזקין פטור: **הפורץ גדר.** ואלתה הבהמה ובכרתה: **הכופף קמתו.** לגד הדליקה כדי שתבער בה האש: **אי בכותל בריא בדיני אדם נמי ניחייב.** מיהא אכותל דהא בידים עבד [א] ואבהמה ליכא למימר דמחייב דהא תנן פלוגה לפטים פטור: בכותל

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהלכות נזקי ממון הל' ו סמג עשין סו טור ושו"ע ח"מ סי' שלו סעיף ב:
ב ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
ג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
ד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
ה ה מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:
ו ו מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ו:
ז ז מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ח:
ח ח ט מיי' שם פ"ג הלכה יא סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שלד סעיף ה:
ט י מיי' פ"ד שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף ד:
י כ מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף ה:
יא ל מיי' שם פ"ד הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שלו סעיף ה:
יב מ מיי' שם פ"ז הל' ו סמג שם טוש"ע שם:
יג נ ס ע מיי' פ"ד מהל' נזקי ממון הל' כ ופרק בהמנות וכמ"מ סמג שם טוש"ע שם סעיף ד:

מוסף רש"י

שמין בית סאה באותו שדה. ואין מדקדקין לחיות שמין באמילה לבדה מה היתה שוה הבעורה זו שנאכלה, אלא מה נחסר בית סאה מדמיה אם היה בא למכור הקרקע אם יריעתה, מה חסרו דמיו בשביל אכילת בעורה זו, דהייט קולא נביה, דהכא לקנות קרקע לא ימיטו נכך, ובדבר מועט יתפסר בחמות דמיס (ב"מ צט:). ונעל לפניו כראוי. הייט שמירה פחותה, דלא שיכולה לעמוד ברוח מצויה (לעיל מה:). שנאמר ולא ישמרנו בעליו. כמועד כתיב, מיעט הכתוב בשמירה מועטת (שם). אין לו שמירה. למועד, אלא סכין. ואפילו שמרו שמירה מעולה ויפיל הכותל ולא, חייב, דאלא מחלוקת בדבר, לר"מ בשמירה פחותה חייב ובמעולה פטור, ולר"י בפחותה נמי פטור, ולר"מ במעולה נמי חייב (שם). פטור מדיני אדם. לאלם. וחייב בדיני שמים. פורענות לאלם לרשעים, שנתכוין להפקיר את ישראל (ניפין נ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com